

سی و یکمین گردهمایی علوم زمین:

گشت‌و گذاری در زمین‌شناسی ایران

سی و یکمین گردهمایی علوم زمین ۱۱ و ۱۲ آفرماه در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور با حضور رئیس این سازمان، اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها، اساتید دانشگاه‌ها، پژوهشگران و دانشجویان عرصه علوم زمین با برگزاری نشست‌ها و سخنرانی‌های تخصصی گشایش یافت. در مراسم افتتاحیه حاضران از زبان دبیر گردهمایی با برنامه‌ها و اهداف این نشست آشنا شدند.

دکتر جلیل فلمقاش؛ برگزار کننده سی و یکمین گردهمایی علوم زمین را به عنوان یکی از دستاوردهای فعالیت نیم قرن اخیر این سازمان ذکر کرد و گفت: این گردهمایی پس از پیروزی انقلاب اسلامی از سال ۱۳۶۱ به شکل مستمر برگزار شده است.

وی با بیان این که دبیرخانه همایش، مشتاقانه منتظر دریافت نظرات شرکت‌کنندگان درباره میزان رضایت خود از برگزاری گردهمایی است، تصریح کرد: امسال چگونگی و نتایج ارزیابی کلیه مقالات بر روی سایت سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در معرض دید علاقه‌مندان قرار گرفت به نحوی که همگان از میزان امتیازدهی، تعداد داوران هر مقاله... آگاهی یافتند.

به گفته معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور برخی از مقالات از سوی بیش از ۳ داور مورد بازبینی قرار گرفتند که بر همین اساس مقالات برتر نیز برگزیده خواهند شد و مقالات در حیات داوری‌های ۲ تا ۶ نفره مورد ارزیابی قرار گرفتند.

دبیر گردهمایی علوم زمین افزود: بیشترین مقالات ارائه شده به پنج حوزه «زمین‌ساخت و لرزه زمین‌ساخت»، «زمین‌شناسی مهندسی و مخاطرات»، «چینه‌شناسی و دیرینه‌شناسی»، «زیست‌محیطی، زمین‌شناسی پزشکی و آب» و «سنگ‌شناسی و کانی‌شناسی» تعلق داشته است. به گفته وی؛ همچنین بالاترین امتیازات مربوط به گروه نقشه‌های

زمین‌شناسی بوده ضمن این که بالاترین امتیاز را در میان مقالات، مقاله‌ای در موضوع چینه‌شناسی و دیرینه‌شناسی کسب کرده است. قلمقاش با بیان این که در مجموع ۵۵۷ مقاله طی مدت اعلام شده به دبیرخانه گردهمایی ارسال شد یادآور شد: ۱۰۵ مقاله برای سخنرانی، ۳۹۲ مقاله برای پوستر معرفی و ۷۲ مقاله نیز رد شد به گفته دبیر مسی و یکمین گردهمایی علوم زمین تفکر برگزاری این نشست ایجاد فرصت مناسب برای پژوهشگران جوان به‌منظور آرایه مقالات و پوسترهای خود در سی و یکمین گردهمایی علوم زمین است.

وی با بیان این که ۲ موضوع آموزش زمین‌شناسی، نیازهای جامعه و چشم‌انداز آینده بیشترین گزارش‌های مورد نیاز گردهمایی است که به دلیل جدید بودن این موضوعات با کترین اقبال و توجه مواجه شده است.

ساختار جدید سازمان زمین‌شناسی بر اساس ویژگی‌های زمین‌شناسی کشور

به گفته دبیر مسی و یکمین گردهمایی علوم زمین ساختار جدید سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی بر اساس ویژگی‌های زمین‌شناسی کشور تعریف شده است.

وی درباره فعالیت سازمان متنوع خود گفت: در ابتدای کار سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور بیشتر مطالعات به وسیله کارشناسان خارجی انجام می‌شد. کارشناسان ایرانی رفته رفته بر توانایی‌های خود افزودند و توانستند واحدهای زمین‌شناسی و ساختاری ایران را برداشت کنند که در نهایت به تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی برای کشور منجر شد.

دکتر قلمقاش، با بیان این که ایران در کمربند کوئزایی آلپ-همالیا قرار دارد که بر همین اساس یک کشور معدنی به شمار می‌آید، خاطرنشان کرد: ایران ضمن این که از نظر حوادث مخاطرات طبیعی یک کشور پر مخاطره است، پتانسیل معدنی بالایی نیز دارد که بر همین اساس سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور نیز سعی کرده بر اساس این ویژگی‌ها ساختار جدید خود را تعریف کند.

وی با اشاره به این که پژوهشکده علوم زمین و مرکز پژوهش علوم کاربردی دو بازوی ریاست سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در زمینه علمی هستند، اظهار کرد: این سازمان از سال ۲۰۰۸ عضو رسمی انجمن بین‌المللی زمین‌شناسی پزشکی شده و نماینده انجمن در خاورمیانه به شمار می‌آید. دبیر مسی و یکمین گردهمایی علوم زمین یادآور شد: ضمن این که تا کنون دو اطلس زمین‌پزشکی و زمین‌دامپزشکی کشور را نیز منتشر کرده است.

به گفته معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی این سازمان بر روی مخاطرات زمین‌شناسی به ویژه لرزه‌خیزی به روش‌های مختلفی مطالعه می‌کند و در زمینه زمین‌شناسی دریاپی نیز برنامه‌ریزی‌های زیادی برای اکتشاف ذخایر اقتصادی پهنه‌های آبی دارد.

وی از تهیه نقشه‌های یک صد هزارم و یک دویست و پنجاه هزارم به عنوان دیگر فعالیت‌های این سازمان که در واقع زیر بنای تمام طرح‌های عمرانی و توسعه کشور محسوب می‌شوند، نام برد. وی از ایجاد ایستگاه‌های پیش‌نشانگر برای پیش‌بینی زمین‌لرزه از سوی این سازمان خبر داد و گفت: سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور اقدام به تهیه نقشه‌های لرزه‌خیزی کشور کرده است. قلمقاش تصریح کرد: توانمندی و قابلیت‌های این سازمان موجب شده تا تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی خاورمیانه نیز بر عهده این سازمان گذاشته شود که این امر نشانه جایگاه ایران در منطقه است.

معاون اکتشاف شرکت ملی نفت:

حفظ میزان فعلی تولید نفت مستلزم کشف مخازن جدید

معاون اکتشاف شرکت ملی نفت نیز که یکی دیگر از سخنرانان مراسم افتتاحیه سی و یکمین گردهمایی علوم زمین بود، با اشاره به این که بخش اکتشاف باید خوراک شرکت‌های بهره‌بردار نفت را تامین کند، بر لزوم کشف مخازن جدید برای حفظ میزان تولید نفت کشور تاکید کرد.

هرمز قلاوند، خاطرنشان کرد: طبق برنامه پنجم توسعه، وزارت نفت وظیفه کسبیت و نگهداری میزان فعلی تولید نفت، افزودن یک میلیون بشکه تولید در روز تا پایان برنامه پنجم و بالا بردن یک درصدی ضریب برداشت را در دستور کار دارد.

وی ادامه داد: ما متعقیدیم که مخازن جدید نفت وجود دارد که برای کشف آنها باید به روش‌های نامتعارف رجوع کرد چنانچه آمریکا نیز برای افزایش تولید خود بر روی منابع غیر متعارف هیدروکربوری برنامه‌ریزی کرده است. قلاباند با تاکید بر این که شرکت ملی نفت بر روی بیشتر بلوک‌های اکتشافی کشور کار کرده است، اظهار کرد: متعقیدیم هم اکنون باید پرونده‌های اکتشاف در اختیار متقاضیان آن قرار بگیرد اما این بعد از ارزیابی فنی شرکت‌های توانمند در این زمینه اتفاق خواهد افتاد.

عملکرد مناسب سازمان زمین‌شناسی کشور در بخش اکتشاف معادن

در ادامه معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور نیز گفته: نقطه آغاز برگزاری گروه‌های‌های سازمان به سال ۱۳۶۱ و زمان مهندس الماسی - ریاست سازمان - بازمی‌گردد. مهندس پهلوز برتنا با بیان این که در حال حاضر وظایف حاکمیتی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در حال پیشرفت است، یادآور شد: در حال حاضر ۱۶ دفتر و مرکز زمین‌شناسی در همه جای ایران در حال فعالیت است و به خاطر مطالعات علوم زمین و نیازمندی‌های آن باعث شده این مجموعه در همه زمینه‌ها فعال باشد. وی با اشاره به مصوبات سفرهای هیات دولت در استان‌های مختلف یادآور شد: طی این سفرها بیش از یکصد موضوع در بخش زمین‌شناسی و اکتشاف به تصویب رسید که در حال حاضر بسیاری از آنها با موفقیت به اجرا درآمده است.

معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور گفته: مجموعه‌هایی چون پایگاه داده‌های علوم زمین کشور، پژوهشگاه علوم زمین، مرکز پژوهش‌های کاربردی کرج باعث به‌رروز و مچیز شدن علم و فناوری در این سازمان شده است.

برتنا با اشاره به محدودیت‌های موجود، به‌خصوص جنگ و تحریم موجود در کشورمان خاطرنشان کرد: این محدودیت‌ها فرضی بود تا زمین‌شناسان پتانسیل معدنی کشور را به صورت موضوعی بررسی کرده و با تکمیل تجهیزات خود ۸۰٪ به اطلاعاتی را برای اکتشاف منظر قرار دهند.

به گفته معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، برای تکمیل اطلاعات پایه زمین‌شناسی چندین نسل از کارشناسان زحمت کشیده‌اند و در حال حاضر نسل ۳ و ۵ در کنار پیشگوسان در حال تکمیل اهداف این مجموعه هستند.

وی ضمن تبریک خشنودی از عملکرد بخش خصوصی فعال در حوزه اکتشاف: خاطرنشان کرد: بخش خصوصی هر روز توانمندتر از گذشته به فعالیت در بخش اکتشاف کشور می‌پردازد که این موضوع را به فال نیک می‌گیریم. این کارشناس با اشاره به توانمندی کشورمان در بخش معادن تصریح کرد: در گذشته سایه سنگین اکتشافات نفت باعث توجه نکردن به بخش معادن می‌شد، ولی خوشبختانه در حال حاضر با همکاری وزارت نفت، دانشگاه‌ها و دیگر سازمان‌های فعال در اکتشاف معادن روند خوبی در این بخش مشاهده می‌شود.

برتنا با اشاره به فعالیت بیش از ۲۱ هزار واحد صنایع معدنی در کل کشور که وابسته به مواد معدنی خام هستند، یادآور شد: در گذشته اکتشافات به صورت سنتی انجام می‌شد، ولی در حال حاضر روش‌ها و انگوهای مناسب باعث توسعه و رشد اکتشاف معادن در کشور شده است.

وی در ادامه ضمن تبریک ناسف از بودجه‌های کم اختصاص یافته برای اکتشاف معادن کشور خاطرنشان کرد: با توجه به آمار جهانی در حال حاضر کشورهایی که ۸ درصد تولید ناخالص آنها به معادن تعلق دارد، ۱۲ هزار و ۷۰۰ میلیارد دلار برای اکتشاف در کشورهای دیگر هزینه می‌کنند که این رقم در ایران به سالیانه یک میلیارد دلار محدود می‌شود.

به گفته معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور بر اساس برنامه پنج ساله چهارم، ۷۵ میلیارد تومان باید برای اکتشاف معادن اختصاص یابد.

این کارشناس با بیان این که در حال حاضر سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور بسیاری از وظایف خود را به بخش خصوصی فعال و توانمند واگذار کرده، خاطرنشان کرد: این مجموعه سعی دارد به عنوان یک بخش نظارتی و حامی عمل کند که با توجه به توانمندی‌های موجود در حال حاضر بیش از ۱۴ هزار محدوده آمیندیش شناسایی شده که بیشتر آنها از طریق مزایده واگذار شده و مابقی نیز در حال واگذاری است.

برتنا با بیان این که ۶ محدوده طلا واقع در استان‌های کردستان، سیستان و بلوچستان و خراسان رضوی از طریق

مزایده به علاقه‌مندان واگذار شد. یادآور شد: تاکنون ۲ محدوده آهن با ذخیره ۲۵ میلیون تن در استان‌های یزد و اصفهان و همچنین ذخایر خاک‌های نادر، پتاس سنگی و مس به همت این مجموعه کشف و به بخش خصوصی واگذار شده است.

معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور تأکید کرد: در صورت اختصاص اعتبارات لازم این سازمان قادر به اکتشاف محدوده‌های معدنی بیشتر که باعث ایجاد نشاط و رونق در بخش اقتصاد کشور که در گرو شناسایی پتانسیل‌های معدنی است؛ خواهد شد.

وی با بیان این که تا پیش از انقلاب تنها ۳۰۰ معدن فعال در کشور وجود داشت، تصریح کرد: در حال حاضر ۶۳۰۰ معدن در کشور وجود دارد که بیش از ۵۳۰۰ معدن در حال فعالیت و مابقی نیز در حال تجهیز است.

به گفته این کارشناس ۳۷ درصد اکتشافات به مصالح ساختمانی، ۲۴ درصد به سنگ‌نم، ۲۲ درصد به ذخایر فلزی و ۱۷ درصد به ذخایر غیرفلزی تعلق دارد و می‌توان گفت در حال حاضر روند اکتشاف ذخایر فلزی در کشور در حال پیشرفت است.

برنا با اشاره به عزم جدی سازمان متبوع خود در اکتشافات ذخایر استراتژیک، یادآور شد: شناسایی ذخایر لیتیم، عناصر همراه مواد معدنی، زیر کوبیت، خاک‌های نادر در دستور کار این مجموعه قرار دارد و بخش خصوصی نیز در شناسایی ذخایر تیتان و آهن در مناطق مروست، تپ جدید طالا در مراغه، ذخایر رופریزی مس و ید بسیار مناسب عمل کرده است.

معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور خاطرنشان کرد: سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور به کمک بخش توانمند خصوصی به پاسخ مناسبی برای اکتشاف معادن دست یافته که امید است با اختصاص اعتبارات لازم به سامانه‌های بهتر بخش اکتشاف به منظور توسعه آبادانی و سرفرازی کشورمان پردازد.

پایان سی و یکمین گردهمایی علوم زمین:

مراسم تجلیل و تقدیر از پیشکسوتان و طلاب‌داران زمین‌شناسی ایران
مراسم اختتامیه سی و یکمین گردهمایی علوم زمین کشور با تجلیل و تقدیر از پیشکسوتان و طلاب‌داران زمین‌شناسی ایران برگزار شد.

بر اساس این گزارش: انتخاب مقالات برتر بر اساس میانگین امتیازی بوده که حداقل سه داور به هر مقاله دادند و مقالات برتر از میان گرایش‌هایی که بیش از ۲۰ مقاله داشته‌اند، انتخاب شده‌اند.

بر همین اساس هیات داوران سی و یکمین گردهمایی علوم زمین پس از بررسی و دقت نظر مقالات زیر را به‌عنوان مقالات برتر انتخاب و معرفی کردند:

- ۱- گرایش چینه‌شناسی و دیرینه‌شناسی- خاتم الهه درخشان با امتیاز ۹۰
- ۲- گرایش سنگ‌شناسی و کانی‌شناسی- آقای علیزاده اسلامی با امتیاز ۸۹/۳۳
- ۳- گرایش زمین‌شناسی ساختاری زمین‌ساخت و لرزه‌زمین‌ساخت- آقای اسفند دولتی با امتیاز ۸۷/۵۰
- ۴- گرایش زیست‌محیطی زمین‌شناسی پزشکی و آب- آقای سید کاظم قریشی‌نیا با امتیاز ۸۷
- ۵- گرایش اکتشاف و زمین‌شناسی اقتصادی- آقای فرهنگ علیپوری با امتیاز ۸۴
- ۶- گرایش زمین‌شناسی مهندسی و مخاطرات زمین‌شناسی- آقای علی همتی با امتیاز ۷۹
- ۷- گرایش اکتشاف- ژئوفیزیک زمینی و هواپی- آقای محمدرضا سعادت‌مند با امتیاز ۷۵
- ۸- گرایش زمین‌شناسی نفت- خاتم هدی درویش با امتیاز ۷۵
- ۹- گرایش اکتشافات- ژئوشیمی- خاتم سمیرا حق‌دان با امتیاز ۶۴
- ۱۰- گرایش رسوب‌شناسی و زمین‌شناسی دریاپی- خاتم فرزانه بیاتی

گفتنی است، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور هم‌زمان با برگزاری سی و یکمین گردهمایی علوم زمین؛ جشنواره سنگ‌ها و کانی‌های ایران و جهان را نیز برای آشنایی عموم جامعه با علوم زمین برپا کرد و نمونه سنگ‌ها، سنگواره‌ها و وسایل معدنی خود را در موزه علوم زمین این سازمان در معرض دید بازدیدکنندگان قرار داد.

